

حقوق کیفری اختصاصی

کلاهبرداری و ارکان متشکله آن

«واکاوی در اندیشه‌ها و نقد مستدل نظریه‌ها و بررسی مسائل نو پیدا
مبتنی بر مبانی فقهی، رویه قضائی و قوانین موضوعه»

مهدی سالاری شهر بابکی

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز

سرشناسه : سالاری شهر بابکی، میرزا مهدی، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام‌پدیدآور : کلاهبرداری و ارکان متشکله آن «واکاوی در
اندیشه‌ها و نقد مستدل نظریه‌ها و بررسی مسائل نوپیدا مبتنی بر مبانی
فقهی، رویه قضائی و قوانین موضوعه» / مهدی سالاری شهر بابکی
مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، چ ۳ (ویرایش دوم) ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری : ۳۵۲ ص.
فروست : علوم اجتماعی؛ ۷۶۵
شابک : 978-964-511-564-5
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
یادداشت : بالای عنوان: حقوق کیفری اختصاصی
موضوع : حقوق جزا -- ایران
موضوع : کلاهبرداری و کلاهبرداران -- ایران
رده‌بندی کنگره : ۸ک۲س/۳۸۰۰ KMH
رده‌بندی دیویی : ۳۴۵/۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۰۸۶۹۴

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۷۶۵

نشر میزان

حقوق کیفری اختصاصی

کلاهبرداری و ارکان متشکله آن

میرزا مهدی سالاری شهر بابکی

چاپ سوم: پاییز ۱۳۹۸

با تجدیدنظر کامل

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شماره: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۵-۵۶۴-۵۱۱-۹۶۴-۹۷۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکیسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
«سورة حديد، آية ٢٥»

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۳
فصل اول - کلیات	۱۵
مبحث اول - مقدمات.....	۱۵
۱- طرح موضوع.....	۱۵
۲- وقایع منتخب.....	۱۶
الف - ازدواج با بیوه میلیونر نخستین مرحله کلاهبرداری بزرگ.....	۱۶
ب - کلاهبرداری در قالب خواستگاری و نامزدی.....	۱۷
ج - عکس جوانان متوفی به عنوان طعمه.....	۲۰
د - از دام ازدواج تا زندان.....	۲۰
هـ - اجار خودروهای مدل بالا برای فریب طعمه‌ها.....	۲۳
و - زوج کلاهبردار، خانه مردم را اجاره می‌دادند.....	۲۵
مبحث دوم - سیر اجمالی تحول تاریخی و تقنینی.....	۲۷
فصل دوم - تعریف بزه کلاهبرداری و ارکان متشکله و کیفر آن	۳۹
مبحث اول - موجبات و توصیف تعریف.....	۳۹
گفتار اول - تعریف جرم کلاهبرداری.....	۴۲
گفتار دوم - ارکان تشکیل دهنده بزه کلاهبرداری.....	۴۵
۱- رفتار مجرمانه.....	۵۰

۶ □ کلاهبرداری و ارکان متشکله آن

- ۲- متقلبانه بودن وسیله ۵۳
- ۲-۱- مصادیق وسیله متقلبانه ۶۳
- ۲-۲- وسائل متقلبانه احصاء شده و معین ۶۵
- الف: مغرور کردن مردم به وجود شرکتها یا تجارتخانه‌ها یا کارخانه‌ها یا مؤسسات موهوم: ۶۵
- ب: مغرور کردن مردم به داشتن اموال و اختیارات واهی ۶۸
- ج: امیدوار کردن مردم به امور غیر واقع ۷۱
- د: ترساندن مردم از حوادث و پیشامدهای غیر واقع ۷۶
- هـ: اختیار کردن اسم مجعول ۷۷
- و: اختیار کردن عنوان مجعول ۸۲
- ۲-۳- وسایل متقلبانه احصاء نشده و غیر معین ۸۹
- ۳- فریفته شدن مال باخته: ۹۱
- ۳-۱- نظریه موضوعی «نوعی، عینی»: ۹۹
- ۳-۲- نظریه شخصی: ۱۰۰
- ۳-۳- نتیجه و نظریه مختار: ۱۰۱
- ۳-۴- آثار: ۱۰۲
- الف) رضایت مجنی علیه: ۱۰۲
- ب) تسلیم: ۱۰۳
- ۴- تحصیل مال، به عنوان تحقق نتیجه ۱۰۶
- الف - مقدمه تحصیل: ۱۰۶
- ب - تحصیل: ۱۰۷
- ج - نتایج حاصل از توصیف تحصیل: ۱۱۰
- د - موضوع تحصیل: ۱۱۲
- هـ - مال و مصادیق آن: ۱۱۶
- و - تحصیل کننده مال: ۱۲۶
- ز- آثار تحصیل مال: ۱۲۷
- ۵- تعلق مال تحصیل شده به مال باخته «به غیر»: ۱۳۴

فهرست مطالب □ ۷

- ۶- وجود رابطه سببیت: ۱۴۱
- الف - سوء نیت عام (قصد فعل) ۱۴۷
- ب - سوء نیت خاص «قصد نتیجه»: ۱۴۹
- مبحث دوم - مجازات بزه کلاهبرداری: ۱۵۴
- مبحث سوم - کیفر کلاهبرداری مشدد: ۱۶۰
- الف - اختیار سمت یا عنوان مجعول از جانب غیر کارگزاران دولتی و عمومی: ۱۶۰
- ب - اختیار سمت یا عنوان مجعول از طرف کارگزاران دولتی یا عمومی: ۱۶۲
- ج - استفاده از تبلیغ عامه از طریق وسایل ارتباط جمعی: ۱۶۳
- مبحث چهارم - شروع به جرم کلاهبرداری: ۱۶۴
- شروع به جرم کلاهبرداری در جریان یک اختلاف خانوادگی: ۱۶۵
- مبحث پنجم - مجازات شروع به جرم کلاهبرداری: ۱۷۴
- فصل سوم - کلاهبرداری‌های خاص و جرائم در حکم کلاهبرداری** ۱۷۹
- طرح موضوع: ۱۷۹
- گفتار اول - تعدی نسبت به دولت ۱۸۱
- ۱- رکن مادی ۱۸۱
- ۲- رکن معنوی ۱۸۷
- ۳- مجازات ۱۸۷
- گفتار دوم - انتقال غیرقانونی مال غیر ۱۸۸
- ۱- رکن مادی ۱۸۹
- ۲- رکن معنوی ۱۹۷
- ۳- مجازات ۱۹۹
- گفتار سوم - تبانی برای بردن مال غیر ۲۰۶
- ۱- رکن مادی ۲۰۶
- ۲- رکن معنوی ۲۰۷
- ۳- مجازات ۲۰۸
- گفتار چهارم - ثبت ملک غیر ۲۰۸

۸ □ کلاهبرداری و ارکان متشکله آن

- ۲۱۰..... ۱- رکن مادی
- ۲۱۵..... ۲- رکن معنوی
- ۲۱۸..... ۳- مجازات
- ۲۱۹..... گفتار پنجم - معرفی مال غیر به جای مال خود
- ۲۲۰..... ۱- رکن مادی
- ۲۲۱..... ۲- رکن معنوی
- ۲۲۱..... ۳- مجازات
- ۲۲۳..... گفتار ششم - معاملات معارض
- ۲۲۴..... ۱- رکن مادی
- ۲۲۸..... ۲- رکن معنوی
- ۲۲۹..... ۳- مجازات
- ۲۲۹..... ۴- تکمله
- ۲۳۲..... گفتار هفتم - سوء استفاده از ضعف نفس یا هوی و هوس دیگری
- ۲۳۴..... ۱ - رکن مادی
- ۲۳۹..... ۲ - رکن معنوی
- ۲۴۰..... ۳ - مجازات
- ۲۴۰..... گفتار هشتم - کلاهبرداری در سایر قوانین
- ۲۴۱..... کلاهبرداری در قانون تجارت
- ۲۴۱..... الف - کلاهبرداری در شرکتهای سهامی
- ۲۴۱..... ب - کلاهبرداری در شرکتهای مختلط سهامی
- ۲۴۲..... ج - کلاهبرداری در شرکتهای با مسئولیت محدود
- ۲۴۲..... کلاهبرداری در قوانین آموزشی
- ۲۴۳..... کلاهبرداری در قوانین راجع به اعسار
- ۲۴۳..... کلاهبرداری در قوانین مربوط به ارز
- ۲۴۴..... کلاهبرداری در امور راجع به دارالترجمه
- ۲۴۴..... کلاهبرداری در قوانین بیمه
- ۲۴۴..... کلاهبرداری در امر انحصار وراثت

فهرست مطالب □ ۹

۲۴۵.....	کلاهبرداری در قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی
۲۴۶.....	کلاهبرداری در امر وکالت
۲۴۷.....	کلاهبرداری در قانون تجارت الکترونیک
۲۴۹.....	فصل چهارم - مروری بر کلاهبرداری رایانه‌ای
۲۵۱.....	گفتار اول - پیشینه کلاهبرداری رایانه‌ای
۲۵۳.....	گفتار دوم - شناسایی کلاهبرداری رایانه‌ای
۲۵۴.....	گفتار سوم - تعریف کلاهبرداری رایانه‌ای
۲۵۶.....	گفتار چهارم - انواع کلاهبرداری رایانه‌ای
۲۶۰.....	گفتار پنجم - کلاهبرداری رایانه‌ای و عناوین مرتبط
۲۶۳.....	الف - هکرها:
۲۶۳.....	ب - کراکرها:
۲۶۳.....	ج - فریک‌ها:
۲۶۳.....	د - نفوذگران غیر حرفه‌ای:
۲۶۴.....	گفتار ششم: مقایسه‌ای بین کلاهبرداری رایانه‌ای، اینترنتی و سنتی
۲۶۴.....	- طرح موضوع:
۲۶۶.....	الف - تفاوت کلاهبرداری رایانه‌ای با سنتی
۲۶۶.....	۱- تفاوت از حیث موضوع و مخاطرات ناشی از آن
۲۶۷.....	۲- تفاوت از لحاظ شیوه ارتکاب
۲۶۸.....	۳- تفاوت به اعتبار مرتکبان
۲۶۹.....	۴- تفاوت از جهت مجنی علیه
۲۷۰.....	ب - تفاوت کلاهبرداری رایانه‌ای و اینترنتی
۲۷۱.....	گفتار هفتم: کلاهبرداری رایانه‌ای و حقوق ایران و جهان
۲۷۱.....	الف - در جهان
۲۷۴.....	ب - در ایران
۲۷۴.....	۱- مقدمه
۲۸۰.....	۲- کلاهبرداری رایانه‌ای در قانون تعزیرات

۱۰ □ کلاهبرداری و ارکان متشکله آن

- ضمیمه: گزیده‌ای از آراء و نظریات مطروحه «پیرامون کلاهبرداری»..... ۲۸۹
- پاره‌ای از اهم منابع و مآخذ مورد استفاده ۳۴۵
- ۱- کتابهای عربی و فارسی ۳۴۵
- ۲- مقالات به زبان فارسی ۳۴۸
- ۳- فرهنگ لغت‌های فارسی و عربی ۳۴۹
- ۴- مجلات، نشریه‌ها و روزنامه‌های فارسی ۳۴۹
- ۵- کتب و مقالات انگلیسی ۳۵۰

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می‌دانم، در مطلع این کتاب و سرآغاز این نوشتار از سرکار خانم حدیثه سالاری دانشجوی بسیار عزیزم که بدون هرگونه منت و چشم‌داشتی با تلاش و مساعی خویش در جمع‌آوری و تایپ یادداشتها و تقریرات کلاس، اینجانب را به جدّ معاضدت نموده و موجبات دلگرمی و پشتکار بیشتری را فراهم ساختند، کمال تشکر را نموده و از درگاه ایزد منان هر صبح و شام بلکه علی‌الدوام توفیق موفقیت و بهروزی توأم با عزت و سلامت را در کلیه امور و شئون زندگی برایشان آرزو نمایم.

پیشگفتار

اجمالاً زمانی که در سال ۱۳۷۰ تدریس درس جزای اختصاصی ۲ در دانشکده حقوق دانشگاه شیراز و سپس چند دانشکده دیگر به اینجانب محول شد، مراجعه به کتب حقوقی تألیف شده و ملاحظه کیفیت ماهوی آنها، اینجانب را به مطالعه مجدد آثار پیشینیان و نقد و بررسی نقطه نظرات اندیشمندان با توجه به تحولات حاصل از انقلاب و تغییرات قوانین و مقررات و حصول مسائل مستحدثه و ضرورت لحاظ اصل چهارم قانون اساسی در تفسیر و استنباط حکم از قوانین موضوعه وادار نمود. فی الحال که مجدداً توفیق الهی قرین و یار گردید نوشتار موصوف متمیم و اینک بدون کمترین ادعائی خاضعانه تقدیم به مجاهدان و بیدارگران اقالیم قبله توحید که در مسیر تاریخ با حیات و شهادت خود در راه احقاق حق و حکومت قانون و تحقق عدالت، استقامت را معنا، ایمان را تفسیر، صبر را تصویر، رشادت و شجاعت را تبیین و تمامیت انسان را ترسیم کرده و می‌کنند و چه نغز و زیبا این کلام را سفته‌اند که، من از داد علماً ولم یزدد هدی لم یزدد من الله الاً بعداً؛ هر کس دانشش افزونی گیرد اما هدایتش افزون نشود، دوری او از خداوند بیشتر شده است - حضرت محمد (ص) منیته المرید، ص ۱۵۲؛ و نیز فرموده‌اند چه بسا دانشمندی که نادانیش وی را هلاک کند و دانائی‌اش به او سودی نبخشد. رَبُّ عَالَمٍ قَدْ قَتَلَهُ جَهْلُهُ وَ عِلْمُهُ مَعَهُ لَا يَنْفَعُهُ - حضرت علی (ع) نهج البلاغه، حکمت ۰۱۰۴ اللهم اهدنا سبیل الرّشاد.

والسّلام علی عبادالله الصّالحین

میرزا مهدی سالاری شهر بابکی

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز